

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

जयपुरपरिसरः, जयपुरम्

प्राध्यापक-विकास-केन्द्रम्

दिनाङ्कः 19 तः 24 फरवरी, 2024

प्रतिवेदनम्

प्रो. श्रीनिवासः वरखेडी

कुलपतिः संरक्षकः च
केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, देहली

प्रो. सुदेशकुमारशर्मा

परिसरनिदेशकः
केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, जयपुरपरिसरः

प्रो. वाई. एस्. रमेशः

निदेशकः
प्राध्यापकविकासकेन्द्रम्, के.सं.वि.वि., जयपुरम्

प्रो. कुलदीपशर्मा

केन्द्रसमन्वयकः
प्राध्यापकविकासकेन्द्रम्, के.सं.वि.वि., जयपुरम्

राजस्थानसंस्कृतशिक्षानिदेशालयस्य संस्कृतशिक्षकाणाम्
अन्तः सेवाप्रशिक्षणकार्यक्रमः

*** कार्यक्रमस्थलम् ***

नूतनसभागारम्, बहूद्देशीयभवनम्
केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः,
जयपुरपरिसरः, जयपुरम्

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, जयपुरपरिसरः, जयपुरम् प्राध्यापकविकासकेन्द्रम्, जयपुरम्

वसन्तपञ्चम्याः पुण्यावसरे तदनुसारेण 14 फरवरी, 2024 इत्यस्मिन् दिनांके विश्वविद्यालयस्य गुणोत्कर्षवर्षे माननीयकुलपतिः प्रो. श्रीनिवासः वरखेडी महोदयः जयपुरपरिसरे आभासीयरूपेण प्राध्यापकविकासकेन्द्रस्य स्थापनामकरोत्। स्वस्य समुद्घाटनभाषणे कुलपतिमहोदयेन उक्तं यत् विश्वविद्यालयस्य अन्यपरिसराणां तद्यथा जम्मू-गरली-लखनऊ-प्रयागराज-भोपाल-दिल्ली इत्येतेषाम् अथ च अस्मिन् क्षेत्रे वर्तमानानाम् आदर्शमहाविद्यालयानां प्राध्यापकानां किञ्च संस्कृतयूनां सर्वविधविकासार्थम् एतत् केन्द्रं कार्यं विधास्यतीति। अस्मिन् केन्द्रे न केवलं शिक्षकाणाम् अद्यतनज्ञानपरिचयः एव भविष्यति अपितु तेषां भविष्यदृष्टेः जागरापि भविष्यतीति।

केन्द्रे स्वाध्याय-प्रवचन-शोध-प्रकाशनानाम् अनुक्रमेण अनेकेषां कार्यक्रमाणाम् आयोजनं समये समये भविष्यति। अवसरेऽस्मिन् परिसरनिदेशकः प्रो. सुदेशकुमारशर्मा अभाषत यत् ईदृशैः केन्द्रैः परिवर्त्यमाने समाजे शिक्षकस्य पुरतः आगतानां विविधसमस्यानां समाधानस्य कृते सामूहिकचिन्तन-पुरस्सरं कश्चन् अवसरः प्राप्यते। केन्द्रस्यास्य निदेशकः प्रो. वाई.एस. रमेशमहोदयः आगमिष्यमाणां कार्यक्रमाणां विषये विवरणं प्रास्तौत्। केन्द्रसमन्वयकः प्रो. कुलदीपशर्मा सत्रसंचालकम् अकरोत्।

**राजस्थानसंस्कृतशिक्षानिदेशालयस्य संस्कृतशिक्षकाणाम्
अन्तःसेवाप्रशिक्षणकार्यक्रमः**

दिनांकः 19 तः 24 पर्यन्तम्

राजस्थानं संस्कृतशिक्षाक्षेत्रे समृद्धं राज्यमस्ति। अत्र राज्यशासनस्य संस्कृतविश्वविद्यालयः, संस्कृत-अकादमी, संस्कृतशिक्षानिदेशालयः प्रभृतिभिः संस्थाभिः सह केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य जयपुरपरिसरोऽपि प्रतिष्ठितः अस्ति। तत्र संस्कृतशिक्षा-निदेशालयस्य आधीन्ये सम्पूर्णेऽपि प्रान्ते शतशः विद्यालयाः सन्ति, येषु प्रथमकक्ष्यातः आरभ्य द्वादशकक्ष्यापर्यन्तं पारम्परिकसंस्कृतशिक्षा प्रदीयते। राष्ट्रीयशिक्षानीतेः अनुपालनायां विद्यालयेषु सरलमानकसंस्कृतेन रोचकतया संस्कृतं शिक्षणीयमिति। एतदेव परिपालयितुं प्राध्यापकविकासकेन्द्रस्य प्रप्रथमं सप्ताहव्यापकम् अन्तःसेवाप्रशिक्षणम् इत्याख्यं आयोजनं प्रवर्तितम्।

एष कार्यक्रमः फरवरीमासस्य 19 दिनांकतः 24 दिनांकपर्यन्तं प्राचलत्। प्रतिदिनं 5 शैक्षणिकसत्रेषु विषयविशेषज्ञैः क्रियात्मकं समुद्बोधनं विहितम्। तदत्र प्रशिक्षणाय राजस्थानस्य संस्कृतशिक्षानिदेशालयस्य पक्षतः विविधजनपदेभ्यः 58 अध्यापकाः प्रेषिताः। एतेषु 19 अध्यापकाः, 19 वरिष्ठाध्यापकाः 20 प्राध्यापकाश्च आसन्। उद्घाटनसमारोहे परिसरनिदेशकः प्रो. सुदेशकुमारशर्मा, केन्द्रनिदेशकः प्रो. वाई.एस्.रमेशः, निदेशालयस्य सहायकनिदेशकः राजेन्द्रशर्मा, राजस्थानराज्यशैक्षिकप्रशिक्षणसंस्थानस्य उपनिदेशकः श्रीचन्द्रप्रकाशशर्मा केन्द्रसमन्वयकश्च प्रो. कुलदीपशर्मा उपस्थिताः आसन्।

सत्रविवरणम्

उद्घाटनसत्रात् परं द्वयोः सत्रयोः प्रो. वाई.एस्.रमेशमहोदयः प्रशिक्षणार्थिनां सम्वादात्मकं परिचयं प्राप्तवान्। परिचयात् परं प्रत्येकं प्रशिक्षणार्थिने प्रशिक्षण-मंजूषायाः वितरणमपि जातम्। तदग्रिमसत्रे प्रो. कुलदीपशर्मा सरलमानकसंस्कृतस्य महत्त्वं प्रतिपाद्य तत्स्वरूपम् उपस्थापितवान्।

प्रशिक्षणार्थिभिः एतदनुभूतं यत् सरलमानकसंस्कृतद्वारा कथं विद्यालये संस्कृतमयवातावरणस्य निर्माणं कर्तुं शक्यते इति। तत्पश्चात् डॉ.

डम्बरुधरपतिः 'कः संस्कृतशिक्षकः ?' इति शीर्षकोपेतं सत्रं स्वीकृतवान्। प्रशिक्षणार्थिनां मस्तिष्कविप्लवदृष्ट्या (Brain Storming) सत्रमेतत् प्रावर्तत। ततस्ततः अग्रिमदिनस्य सूचनादानेन प्रथमदिनस्य सम्पूर्तिरभवत्।

प्रशिक्षणस्य द्वितीये दिने 20 फरवरी, 2024 इति दिनांके श्री मदनलालशर्मा भावेश पाटिदारश्च उद्घाटनदिनस्य सर्वेषां सत्राणां सारसंक्षेपं प्रस्तुतवन्तौ। तदनु प्रो. वाई.एस्.रमेशः सरलसंस्कृतव्याकरणमादाय प्रशिक्षणार्थिनां मार्गदर्शनमकरोत्। चायपानात् परं डॉ. डम्बरुधरपतिः संस्कृतशिक्षकस्य कक्ष्याव्यवहारमुद्दिश्य सत्रसम्बोधनं कृतवान्। भोजनवेलातः परं प्रो. वाई.एस्.रमेशः प्रो. कुलदीपशर्मा च प्रथम-द्वितीयकक्ष्ययोः पाठ्यपुस्तकमादाय तस्य शिक्षणविधिविषये विषयोपस्थापनम् अकुरुताम्। शिक्षणे कथं क्रीडाविधिमुपयुज्य पाठनीयम्, पाठ्यवस्तुनः सरलीकृतरूपस्य उपस्थापनं कथं स्यात्, रुचिजागरणाय किं करणीयम् इत्यादयः अनेके विषयाः अत्र चर्चिताः। ततः उत्तरसत्रे दिल्ली पब्लिक स्कूल, जयपुरतः श्रीमती प्रियंका सिंहः (प्राथमिकस्तरस्य शिक्षिका) प्राथमिकस्तरीयविद्यार्थिनां कृते कला-शिल्पादीनां माध्यमेन शिक्षणोपकरणनिर्माणस्य प्रशिक्षणं प्रदत्तवती।

तत्पश्चात् प्राथमिकस्तरस्य उच्चस्तरस्य च शिक्षकैः सह मुक्ताकाशतले गणशः चर्चा सम्पन्ना, यत्र पाठ्यपुस्तकानां शिक्षणाय कर्तुं शक्यानां नवाचारान्वितानां शिक्षणोपायानां विषये सामूहिकं चिन्तनमभवत्।

अपरस्मिन् दिने अपि प्रतिभागिभिः गतदिनस्य सत्राणां पुनःस्मारकं प्रतिबिम्बनं स्ववाचा विहितम्। तत्र दिनस्यास्य प्रथमे सत्रे प्रो. रमेशः व्याकरणशिक्षणविधीनां सारल्येन उपयोगं कृत्वा कथं भाषायाः जटिलतां सरतीकर्तुं शक्नुमः इत्येतत् सम्बद्धं सत्रं सम्बोधितवान्। तत्पश्चात् डॉ. डम्बरुधरपतिः गद्यसम्वादयोः पाठानां शिक्षणं कथं स्यादिति विषयं केन्द्रीकृत्य प्रतिभागिभिः सह चर्चात्मकं सत्रं समुपदिष्टवान्।

भोजनोत्तरसत्रे दिल्ली पब्लिक स्कूल, जयपुरतः जर्मन् भाषायाः शिक्षकः श्रीकमलनयनशर्मा तृतीयभाषायाः शिक्षणे गतिविधीनाम् आयोजनं विषयीकृत्य चर्चात्मकं सत्रं स्वीकृतवान्। सायं 03:00 वादने प्रो. कुलदीपशर्मा पद्यशिक्षणस्य विधीनां सोदाहरणं प्रस्तुतीकरणं कृतवान्। तदग्रे प्रो. वाई.एस. रमेशमहोदयस्य नेतृत्वे गणशः चर्चा सम्पन्ना। सूचनात्मकविवरणेन दिनचर्यायाः पर्यवसानमभवत्।

22 फरवरी, 2024 इत्यस्मिन् दिने प्रातः 09:30 तः बालसंस्कृतशिक्षणक्षेत्रे प्रसिद्धविदुषी डॉ. शान्तला विश्वासमहोदया काव्यक्रीडागतिविधीनां समुपयोगेन कथम् अल्पप्रयासेनैव रोचकतया बालान् संस्कृतं शिक्षयितुं शक्नुमः इति विषये सम्बोधनं दत्तवती।

तत्पश्चात् 11 वादनतः 'भारतीयज्ञानपरम्परायां विज्ञानस्य प्रौद्योगिक्याश्च अध्ययन-अध्यापनपरम्परा' इति विषये आयोजितायाः राष्ट्रियशोधसंगोष्ठ्याः उद्घाटनसत्रे सर्वेऽपि प्रतिभागिनः सहकारं कृतवन्तः।

सत्रेऽस्मिन् महर्षिवाल्मीकिसंस्कृत-विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः प्रो. रमेशभारद्वाजः, मोहनलालसुखाडिया विश्वविद्यालयः, उदयपुरम् इत्यस्य आचार्यः प्रो. नीरजशर्मा, परिसरनिदेशकः प्रो. सुदेशकुमारशर्मा, प्रो. वाई.एस.रमेशः, प्रो. कुलदीपशर्मा, डॉ. डम्बरुधरपतिः च मंचासीनाः आसन्। प्रो. नीरजशर्मा कृषिविज्ञानविषये भाषमाणः अवदत् यत् संस्कृतशास्त्रेषु समृद्धरूपेण कृषिविज्ञानस्य, ऋतुविज्ञानस्य, जलप्रबन्धनस्य च वर्णनं प्राप्यते।

अस्मिन् सत्रे प्रो. रमेशभारद्वाजः भारतीयज्ञानपरम्परायाः विषयरूपेण समुद्भवस्य ऐतिह्यम् उक्त्वा प्रकृतविषये विशिष्टं व्याख्यानं दत्तवान्। प्रो. सुदेशकुमारशर्मा स्वभाषणे उक्तवान् यत् विज्ञानम् अस्माकं शास्त्रेषु पदे पदे विद्यते, यच्च वैदेशिकैः रूपान्तरितरूपेण प्रकाशितम्। अस्माभिः अस्माकं शास्त्राणां

शोधबुद्ध्या अध्ययनं करणीयं येन तत्र
निगूहितं ज्ञानं विज्ञानं
भारतीयतान्वितरूपेण प्रकाशमागच्छेत् ।
प्रो. वाई. एस्. रमेशः विषयप्रवर्तनम्, प्रो.
कुलदीपशर्मा स्वागतभाषणं डॉ.
डम्बरुधरपतिश्च मंचसंचालनम् अकुर्वन् ।

मध्याह्नभोजनात् परं डॉ. शान्तलाविश्वासमहोदया
कविताशिक्षणमादाय सस्वरवाचनं शिक्षितवती । अन्तिमसत्रे प्रो. कुलदीपशर्मा
लेखनगतित्रुटीनां परिष्कारविषये प्रशिक्षणं दत्तवान् ।

अन्तःसेवाप्रशिक्षणकार्यक्रमस्य उपान्तिमसत्रे प्रो. वाई. एस्.रमेशः
प्रतिभागिनां प्रतिबिम्बनात् परं चित्राणां समुपयोगेन सारल्येन शिक्षणविषये
प्रशिक्षणं प्रादात् । तदनु एव डॉ. शान्तलाविश्वासमहोदया
काव्यामृतरसास्वादनं कथं कारणीयं बालानाम् इति विषये
व्यावहारिकोपायान् प्रदर्शितवती ।

परस्मिन् सत्रे
देहलीमुख्यालयतः समागतस्य
डॉ. जि. सूर्यप्रसादस्य व्याख्यानं
संजातम्। अस्मिन् सत्रे
संस्कृतमयवातावरणनिर्माणस्य
उपायानां विषये चर्चा जाता।

भोजनोत्तरसत्रयोः विश्वासमहोदयायाः सूर्यप्रसादमहोदयस्य च
कक्ष्यासत्रद्वयमभवत्। तत्पश्चात् समूहचित्रस्य आयोजनं संजातम्। तदग्रे
काचित् लिखितपरीक्षा स्वीकृता, यत्र ज्ञानम्, अवबोधः चिन्तनम् इत्येतेषां
त्रयाणाम् आधारे काचित् एकहोरात्मिका परीक्षा सायं 5:20 वादने
समारब्धा।

24 फरवरी, 2024 दिनांके अन्तःसेवाप्रशिक्षणकार्यक्रमस्य सम्पूर्तिदिने
प्रो. वाई. एस्. महोदयस्य पक्षतः चर्चात्मकं सत्रद्वयं स्वीकृतम्। मध्याह्नात्परं

संगोष्ठ्याः सम्पूर्तिसत्रेण सहैव
अन्तःसेवाप्रशिक्षणकार्यक्रमस्य
अपि सम्पूर्तिसत्रं संयुक्तरूपेण
सम्पन्नम्। यत्र परीक्षायाः
आधारे श्रेणीसमुल्लिखितं
प्रमाणपत्रं प्रत्येकं प्रतिभागिने
प्रदत्तम्।

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, जयपुरपरिसरः, जयपुरम्
प्राध्यापकविकासकेन्द्रम्, जयपुरम्

राजस्थानसंस्कृतशिक्षाविशालयस्य संस्कृतशिक्षकाणाम् अन्तःसेवाप्रशिक्षणकार्यक्रमः
दिनांकः 19 तः 24 फरवरी 2024 पर्यन्तम्

प्राध्यापकविकासकेन्द्रम्, जयपुरम्
अन्तःसेवाप्रशिक्षणकार्यक्रमः
उपलब्धिपरीक्षणम्

1

नाम पदम्.....
संस्था.....

| सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः -

(सप्त अपि रूपाणि शुद्धानि स्युः, एकम् अशुद्धं चेदपि शून्यं प्रदास्यते)

१. "सन्धि" शब्दस्य सप्तसु विभक्तिषु बहुवचनरूपाणि लिखत ।

उत्तरम् -
..... ।

२. "छन्दस्" शब्दस्य सप्तसु विभक्तिषु द्विवचनरूपाणि लिखत ।

उत्तरम् -
..... ।

३. "पर" शब्दस्य पुंसि सप्तसु विभक्तिषु एकवचनरूपाणि लिखत ।

उत्तरम् -
..... ।

४. "जानत्" इति शत्रन्तशब्दस्य पुंसि सप्तसु विभक्तिषु द्विवचनरूपाणि लिखत ।

उत्तरम् -
..... ।

५. "चतुर्थ" शब्दस्य स्त्रियां सप्तसु विभक्तिषु एकवचनरूपाणि लिखत ।

उत्तरम् -
..... ।

सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः -

१. "श्रु-श्रवणे" इति धातोः परस्मैपदिनः लङि (लङ्-लकारे) रूपाणि लिखत ।

उत्तरम् -
.....
.....

२. "दृशि-प्रेक्षणे" इति धातोः कर्मणि लोटि (लोट्-लकारे) रूपाणि लिखत ।

उत्तरम् -
.....
.....

३. सम् + उप + लभ् (लङि, प्रथमपुरुषैकवचने) -

४. प्र + तिष्ठति (लोटि मध्यमपुरुषबहुवचने) -

५. उत् + भू (लटि उत्तमपुरुषद्विवचने) -

६. सम् + उप + आ + गम् (लङि प्रथमपुरुषैकवचने)

उ] सन्धिच्छेदं सन्धिं च कुरुत -

क] ज्ञानावलेपेन = +

ख] रिपवस्तथा = +

ग] गूर्यः + अस्मि + इति =

घ] प्राञ्जलिः + आनतः + अस्मि =

2

विग्रहवाक्यं समस्तपदं च लिखत ।

१. मदनमोहनः =
२. सिद्धान्तकौमुदी =
३. विद्या एव धनम् =
४. शक्तिम् अनतिक्रम्य =

कोष्टकस्यपदस्य उचितां विभक्तिं लिखत -

१. (कृति) श्रद्धा भवेत् ।
२. (वणिज्) आपणेषु वस्तूनि सन्ति ।
३. (करिन्) शिशवः बिभ्यति ।
४. क्रियार्थायां क्रियायां का विभक्तिः कश्च प्रत्ययः भवति ? -

वाच्यपरिवर्तनं कुरुत ।

१. ते जलं पिबताम् ।
..... ।
२. साधुभिः सदुपदेशः क्रियते ।
..... ।
३. त्वं भारं मा वह ।
..... ।
४. मृत्युः भारम् उदनयत् ।
..... ।
५. पशवः न हसन्ति ।
..... ।

अशुद्धिसंशोधनं कुरुत ।

१. जनैः मूर्खी निन्द्यन्ते ।
..... ।
२. परमात्मानः सर्वं जानाति ।
..... ।
३. हनुमन्तं दृष्ट्वा सीता सन्तुष्टाः अभूवत् ।
..... ।
४. शिष्यः अप्रतिवदत् ।
..... ।
५. वने के कूर्दन्ति, के च डयन्ति ।
..... ।

संस्कृतानुवादं लिखत ।

God could not be everywhere, so he created grandparents. Grandparents are precious, I remember how my grandmother would save me from my parents' scolding. She still does. Or how my grandfather would drop me at the bus stop everyday of during my school days. Grandparents need our affection.

अथवा

त्याग क तुल्य - राज जनक क गुरु थ याज्ञवल्क्य । उनकी दो पत्नियां थी - कात्यायनी और मैत्रेयी । याज्ञवल्क्य के पास अथाह धन था, वैभव था, मान सम्मान था । यानी वे सर्वसमृद्धि से सम्पन्न थे । उनके मन मे विचार आया कि सन्यास लेना है । उन्होंने दोनों पत्नियों को पास बैठाया और बोले, मैं सन्यास ले रहा हूँ । अपनी सारी धन सम्पत्ति तुम दोनों में बांट देना चाहता हूँ ।

.....
.....
.....
.....
.....
.....

श्लोकस्य भावार्थं लिखत -

पिपलिवार्जितं धान्यं मक्षिकासञ्चितं मधु ।

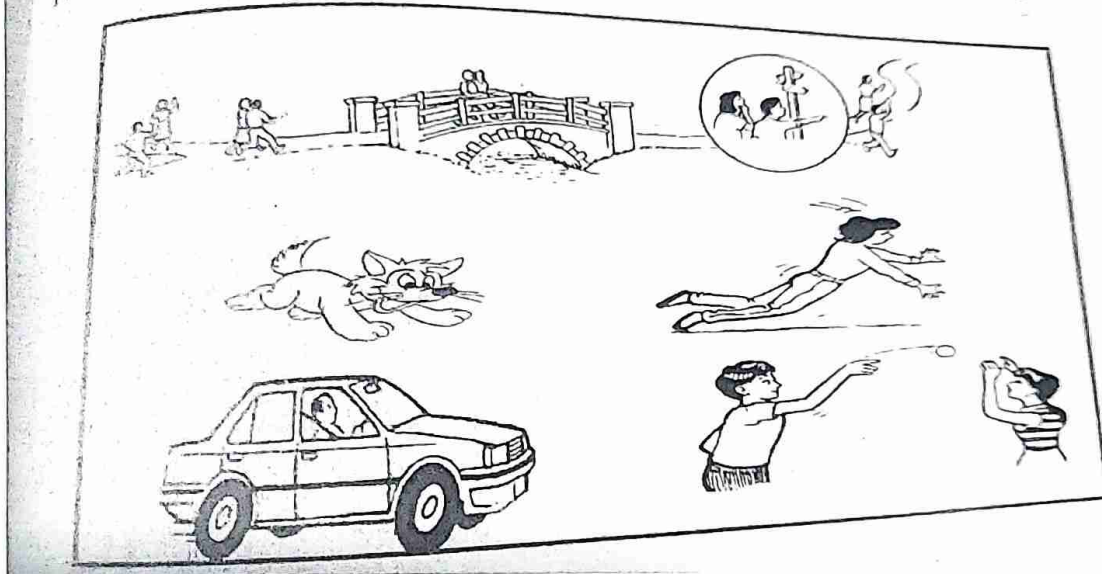
लुब्धेन सञ्चितं द्रव्यं समूलं च विनश्यति ॥

अथवा

छायामन्यस्य कुर्वन्ति तिष्ठन्ति स्वयमातपे ।

फलान्यपि परार्थाय वृक्षाः सत्पुरुषा इव ॥

14. अधो दत्तचित्रं दृष्ट्वा स्ववाक्यानि लिखत।

रमेशः

सुरेशः

मेलनम्

उपाहारशाला

मक्षिका

कोलाहलः

छात्राः उपर्युक्तपदानामाधारेण कथानिर्माणं कुर्युः ।

शब्दनिर्माणं करोतु-

ध म क्ष प द न मा अ र दी म् स्तु ण्डः

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

जयपुरपरिसरः, जयपुरम्

प्राध्यापक-विकास-केन्द्रम्

दिनाङ्कः 19 तः 24 फरवरी, 2024 पर्यन्तम्

क्रमाङ्कः

प्रमाणपत्रम्

सहर्षं प्रमाणीक्रियते यत्

.....इत्यसौ राजस्थानसंस्कृतशिक्षानिदेशालयस्य संस्कृतशिक्षकाणां कृते आयोजिते

“अन्तःसेवाप्रशिक्षणम्” इत्यस्मिन् साप्ताहिककार्यक्रमे प्रशिक्षणं प्राप्य इति श्रेणीम् अलभत इति।

स्थानम् - जयपुरम्
दिनाङ्कः - 24 / 2 / 2024

प्रो. कुलदीपशर्मा

समन्वयकः
प्राध्यापकविकासकेन्द्रम्, जयपुरम्

प्रो. वाई.एस. रमेशः

निदेशकः
प्राध्यापकविकासकेन्द्रम्, जयपुरम्

केंद्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय, जयपुर परिसर, जयपुर
 "प्राध्यापक विकास केंद्र"
 "राजस्थानसंस्कृतनिदेशालस्यसंस्कृतशिक्षकाणाम् अन्तः सेवाप्रशिक्षणकार्यक्रमः"
 परीक्षा उपस्थिति पत्रक- (19.02.2024 - 24.02.2024)

क्र.सं	शिक्षक का नाम	हस्ताक्षरम्
1	मनीष कुमार शर्मा	मनीष शर्मा
2	डॉ जया शर्मा	डिजाशर्मा
3	लोकेश कुमार टेलर	लोकेश
4	तुलसीराम शर्मा	तुलसीराम
5	हर्षद कुमार ठाकर	हर्षद
6	दीपक कुमार पण्ड्या	दीपक
7	काना राम चौधरी	काना
8	रोहित सिंह चौहान	रोहित
9	ललित किशोर शर्मा	ललित किशोर
10	पंकज वैष्णव	पंकज
11	सुनील कुमार वेदी	सुनील
12	जगदीश प्रसाद सैनी	जगदीश
13	दाऊ लाल साध	दाऊ
14	मदन लाल शर्मा	मदन लाल
15	सवाई सिंह भाटी	सवाई
16	राकेश मेघवाल	राकेश
17	मनीष कुमार शर्मा	मनीष शर्मा
18	डॉ नानूराम जाट	नानूराम
19	घनश्याम जोशी	घनश्याम
20	अग्निमित्र शास्त्री	अग्निमित्र
21	गजेन्द्र कुमार पांचाल	गजेन्द्र
22	श्रीराम बैरवा	श्रीराम
23	राजवाला महला	राजवाला
24	कैलाश चन्द बैरवा	कैलाश
25	अभिषेक जानी	अभिषेक
26	ऋषभ कुमार जैन	ऋषभ
27	डा चन्द्रकान्त शर्मा	चन्द्रकान्त
28	घनश्याम लाल शर्मा	घनश्याम
29	राजा राम शर्मा	राजा

क्र.सं	शिक्षक का नाम	हस्ताक्षरम्
30	चन्द्रमोहन शर्मा	चन्द्रमोहन
31	प्रीति शर्मा	प्रीति
32	भावेश पाटीदार	भावेश
33	मनोज कुमार मिश्रा	मनोज
34	डॉ लक्ष्मी आर्य	लक्ष्मी
35	संगीता जैन	संगीता
36	रितु देवी	रितु
37	लोकेश कुमार शुक्ल	लोकेश
38	महेश कुमार शर्मा	महेश
39	उषा शर्मा	उषा
40	तनू सिंह राठौड़	तनू सिंह
41	अमर सिंह तंवर	अमर
42	राम प्रकाश शर्मा	राम
43	महेश कुमार जोशी	महेश
44	सीताराम शर्मा	सीताराम
45	हेमराज शर्मा	हेमराज
46	कपीश कुमार शर्मा	कपीश
47	गिरिराज प्रसाद शर्मा	गिरिराज
48	सत्यनारायण मीना	सत्यनारायण
49	बालकृष्ण शर्मा	बालकृष्ण
50	पंकज कुमार बालाण	पंकज
51	राजेश कुमार शर्मा	राजेश
52	हितेश कुमार सेवक	हितेश
53	पण्ड्या हार्दिक	पण्ड्या
54	रितेश कुमार शर्मा	रितेश
55	दीन दयाल जोशी	दीन दयाल
56	रविकान्त शर्मा	रविकान्त
57	मनीष कुमार शर्मा	मनीष
58	विजय कुमार भीणा	विजय